

Nordiska Skattevetenskapliga Forskningsrådets seminarium 2008

Ekonomisk generalrapport

Beskattningens icke-fiskala syften

av

Tobias Lindhe¹ och Jan Södersten²

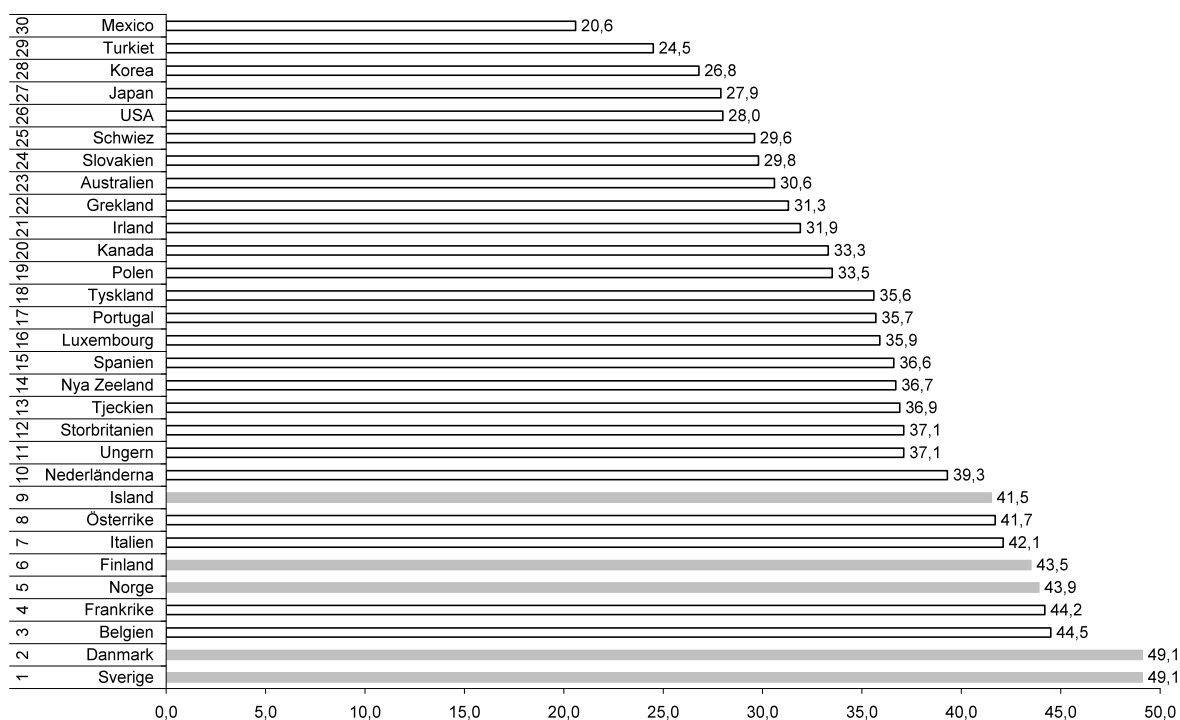
¹ Tobias Lindhe, Skatte- och Tullavdelningen, Finansdepartementet (tobias.lindhe@finance.ministry.se). Det sätt på vilket den offentliga statistiken i denna rapport har presenterats, samt tolkningar och slutsatser, ansvarar författarna själva för. Dessa behöver inte överensstämma med finansdepartementets tolkningar och slutsatser.

² Jan Södersten, Nationalekonomiska Institutionen, Uppsala Universitet (jan.sodersten@nek.uu.se).

1. Inledning

En huvuduppgift för beskattningen är att i realekonomisk mening finansiera det offentliga verksamheten genom att begränsa den privata köpkraften för hushåll och företag. Denna *fiskala* uppgift för skattesystemet innebär en balansering av den privata efterfrågan på varor och tjänster med de offentliga konsumtions- och investeringsplanerna så att den totala efterfrågan ryms inom det tillgängliga utrymmet. Det fiskala kravet på skattesystemen har varit och är omfattande i de nordiska länderna, och som framgår av diagram 1 ingår de fem nordiska länderna bland de nio länderna med det högsta totala skattetrycket inom OECD-området. ”Skatteligan” toppas av Sverige och Danmark med ett skatteuttag strax under 50 procent av BNP.

Diagram 1. Skattekvoten i OECD-länderna 2006 (i procent).

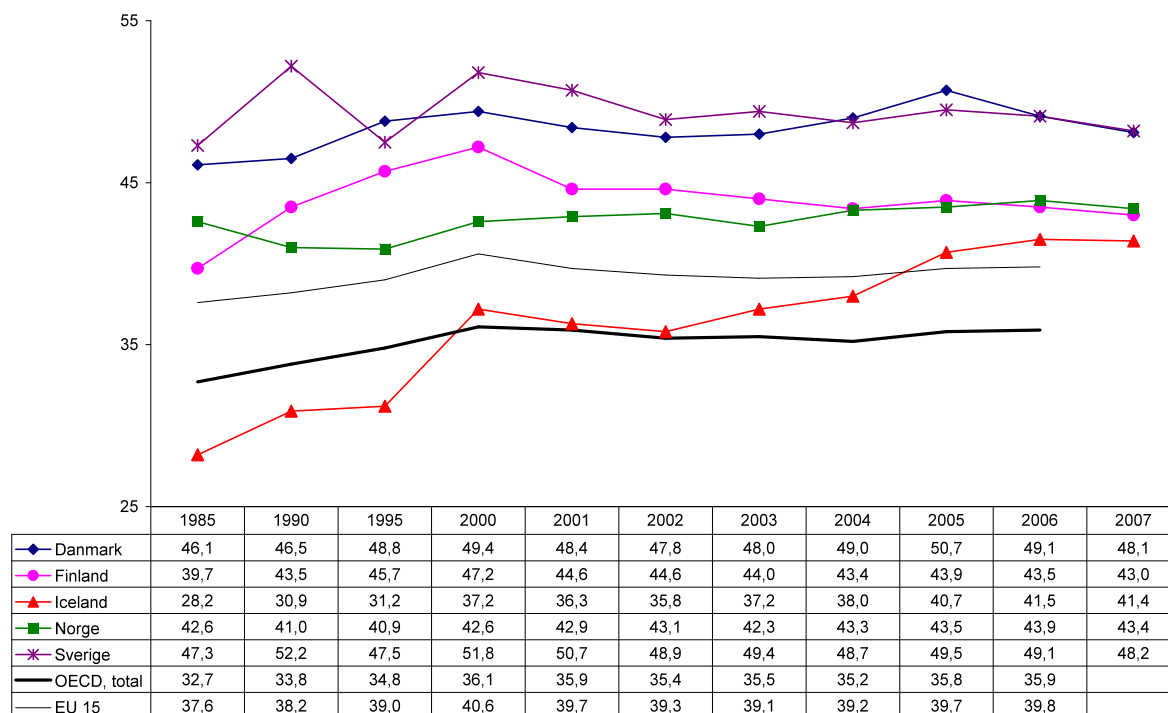

Källa: Revenue Statistics, 1965-2007, 2008 Edition, OECD.

Som framgår av diagram 2 har utvecklingen för Islands del sedan andra hälften av 1990-talet inneburit en påtaglig ”upphämtning” relativt de andra nordiska länderna, och landet intar för övrigt (tillsammans med Turkiet) en obestridlig ledarplats inom OECD-området vad gäller

kraftig uppgång i skattetrycket. Sedan 2005 har samtliga nordiska länder därmed ett högre skattetryck än genomsnittet för OECD-länderna och för EU15³.

Diagram 2. Skattekvotens utveckling i de nordiska länderna 1985, 1990, 1995, 2000-2007 (i procent).

Källa: Revenue Statistics, 1965-2007, 2008 Edition, OECD.

Skatterna har emellertid också andra – *icke fiskala* – syften. Inom skatteforskningen brukar man här särskilja två huvudgrupper av icke-fiskala ändamål med beskattningen, sådana som gäller fördelningspolitiska mål och sådana som gäller möjligheten att uppnå ett effektivt utnyttjande av samhällets produktionsresurser. Målet om en jämn inkomst- och förmögenhetsfördelning har stått centralt i nordisk skattepolitik och skattepolitisk debatt under större delen av efterkrigstiden. De stora skattereformerna i Norden i början av 1990-talet är emellertid tydliga tecken på den strömkantring som inträffade under 1980-talet med en högre prioritering än tidigare av effektivitetsmålet. Inkomstfördelningen kvarstår dock som en viktig restriktion på den förda politiken

³ Belgien, Danmark, Finland, Frankrike, Grekland, Irland, Italien, Luxemburg, Nederländerna, Portugal, Spanien, Storbritannien, Sverige, Tyskland och Österrike.

Nästan alla kända former av skatter är problematiska för den samhällsekonomiska effektiviteten i den meningen att de på olika sätt inverkar på de ekonomiska aktörernas – hushållens och företagens – handlande, t.ex. så att företagen avstår från annars lönsamma investeringar, hushållen begränsar sitt arbetsutbud eller förändrar sina konsumtionsval. Det är viktigt att notera att dessa effektivitetskostnader är det egentliga priset för de fördelningspolitiska mål som lagstiftaren vill uppnå. Vore lagstiftaren helt ointresserad av fördelningsverkningarna av beskattningen finns ett enkelt alternativ, nämligen att låta alla medborgare betala exakt samma belopp i skatt. En sådan klumpsummebeskattning skulle i ett slag lösa alla de effektivitetsproblem som utmärker våra olika skatteinstrument, genom att säkerställa att ökade insatser av samhällsekonomiska resurser – arbetstid, realkapital, naturresurser – som är samhällsekonomiskt lönsamma också är privatekonomiskt lönsamma. Men en klumpsummebeskattning är självfallet i de flesta fall helt oacceptabel. Genom sin konstruktion tar den inte hänsyn till skattebetalarnas betalningsförmåga eller nytta av offentlig verksamhet finansierad av skattemedel, och strider därmed mot etablerade principer för rättvis beskattning.

Kopplingen mellan fördelning och effektivitet framtvingar därmed en avvägning mellan strävan att begränsa beskattningens snedvridningar av hushållens och företagens beteende, och målet om en ekonomisk utjämning och skatt efter bärkraft. Det är en väsentlig fråga för analys och diskussion på seminariet hur denna avvägning kommit att förändras över tiden, och speciellt vilka erfarenheter och omständigheter som drivit fram förskjutningarna sedan mitten av 1980-talet i betoningen av de två målen.

Alla skatter (och bidrag) påverkar alltså i mer eller mindre stor utsträckning hushållens och företagens beteende. Vi talar om snedvridningar på grund av beskattningen. Men ibland *syftar* beskattningen också direkt till att påverka beteendet, och det handlar då om att rätta till olika brister i de fria marknadernas sätt att fungera, eller att tillgodose andra specifika mål för den ekonomiska politiken som exempelvis regionalpolitiska eller bostadspolitiska mål (vilka också kan ges en tolkning i fördelningspolitiska termer). Ett tydligt exempel från tidigare decennier är hur statsmakterna genom beskattningen sökte uppnå en konjunkturpolitisk utjämning över tiden av företagens realinvesteringar. Det gamla svenska investeringsfondssystemet inom aktiebolagsbeskattningen – och dess motsvarigheter i Norge och Finland – var det kanske främsta instrumentet. Andra – och för det här seminariet aktuella exempel – avser skatternas roll då det gäller att komma till rätta med negativa externa effekter

av olika slag, dvs. olika oönskade följder av ekonomisk aktivitet som inte hanteras på ett tillfredsställande sätt via prisbildningen på oreglerade marknader.

De ekonomiska nationalrapporter som färdigställts för höstseminariet på temat beskattningens icke-fiskala uppgifter ger upplysningar främst om hur den personliga inkomstbeskattningen utvecklats som instrument för inkomstutjämning under de två senaste decennierna, och i denna generalrapport sammanfattas denna information. Visst ytterligare underlag har hämtats från aktuell OECD-statistik och Statistiska centralbyrån (SCB) i Sverige. Vi redovisar marginalsatser och genomsnittliga skattesatser, och ger vissa uppgifter om hur beskattning och offentliga transfereringar i kombination påverkat fördelningen av hushållens disponibla inkomster i termer av s.k. Ginikoefficienter. Nationalrapporternas redovisning av hur beskattningen utnyttjats för andra icke-fiskala mål är emellertid mera ofullständig och varierar så starkt mellan rapporterna att en sammanfattning inte ter sig meningsfull. För en analys av beskattningens uppgifter och möjligheter inom miljöpolitiken hänvisas därför i stället till professor Runar Brännlunds föredrag på seminariet, som kommer att behandla miljöbeskattningen både ur ett principiellt och institutionellt komparativt perspektiv.

2. Nordisk inkomstbeskattning – mot lägre marginalsatser

Ett flertal skatter kan utnyttjas för att styra inkomst- och förmögenhetsfördelningen i utjämnande riktning: Förmögenhetsskatt, arvs- och gåvoskatt och personlig inkomstskatt är de kanske mest betydelsefulla. I nationalrapporterna är fokus på den sistnämnda skatten, eller närmare bestämt på beskattningen av arbetsinkomster (förvärsinkomster) – den stora nordiska innovationen med en dual inkomstskatt som introducerades genom de stora skattereformerna i början av 1990-talet innebar som bekant att kapitalinkomster kom att beskattas proportionellt. Vi ger här en sammanfattande bild av hur förvärsinkomstbeskattningen utvecklats sedan mitten av 1980-talet i de nordiska länderna.

I diagrammen 3-5 redovisas först marginalsatserna för förvärsinkomster för olika inkomstnivåer i Sverige och Norge för åren 1985, 1995 och 2007, och i Danmark för åren 1985, 1997 och 2008. Eftersom både den allmänna prisnivån och lönerna ökat över tiden i de tre länderna är de procentsatser och skiktgränser som redovisas i gällande skattetabeller inte direkt jämförbara. För jämförbarhet över tiden har inkomstnivåerna för de olika

skiktgränserna 1985 och 1995 (1997 i Danmark) därför räknats upp med hänsyn till den genomsnittliga löneutvecklingen fram till 2007 (2008 i Danmark). Valet av just löneindex för uppräknningen är emellertid inte självklart och i ett appendix redovisas därför motsvarande diagram för Sverige och Danmark med konsumentprisindex som uppräkningsgrund (motsvarande uppräknning saknas i den norska nationalrapporten). För svenskt vidkommande bör det vidare påpekas att alla former av avdrag (såsom grundavdrag) och skattereduktioner (såsom reduktion för allmän pensionsavgift) har ignorerats. Förfarandet innebär att den faktiska marginals-katten i de lägre inkomstskikten kan skilja sig från den som redovisas i diagrammen. Det allmänna mönster vad gäller progressiviteten i inkomstbeskattningen och förändringarna över tiden påverkas emellertid inte.

Diagram 3. Marginalskatter i Sverige 1985, 1995 och 2007 – inkomstnivåerna omräknade med hjälp av löneindex.

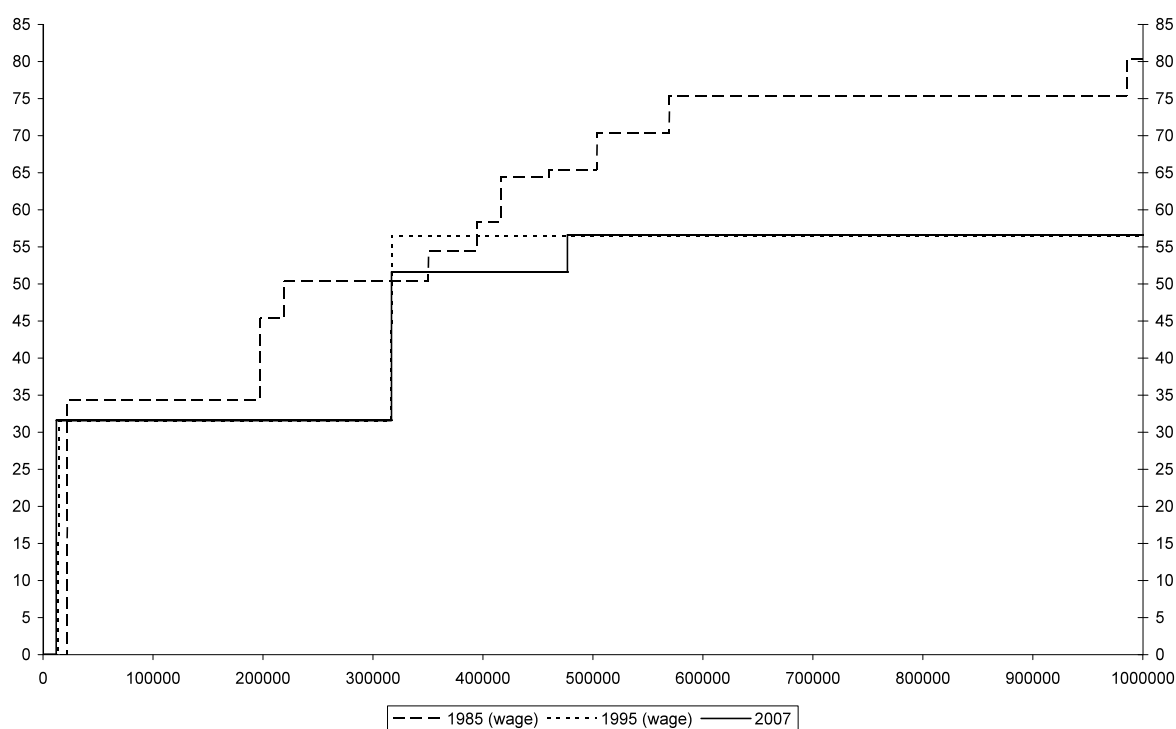

Diagram 4. Marginalskatten (inklusive arbetsmarknadsbidrag) i Danmark 1985, 1997 och 2008 – inkomstnivåerna omräknade med hjälp av löneindex.

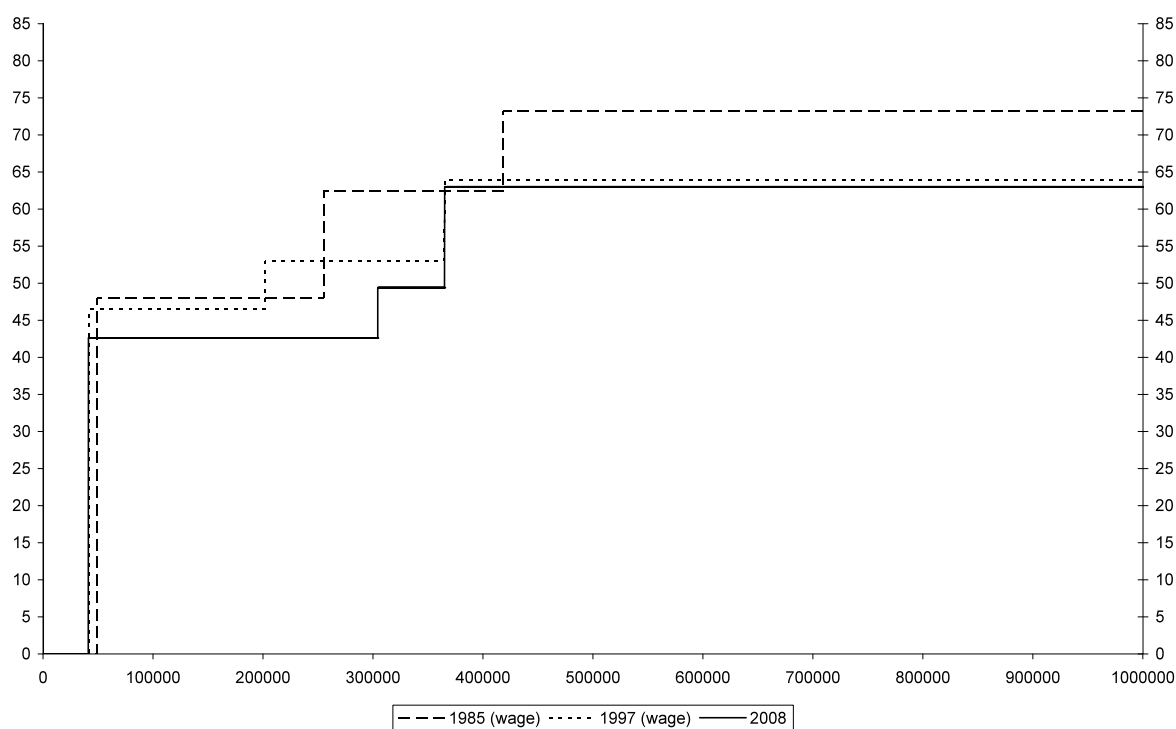
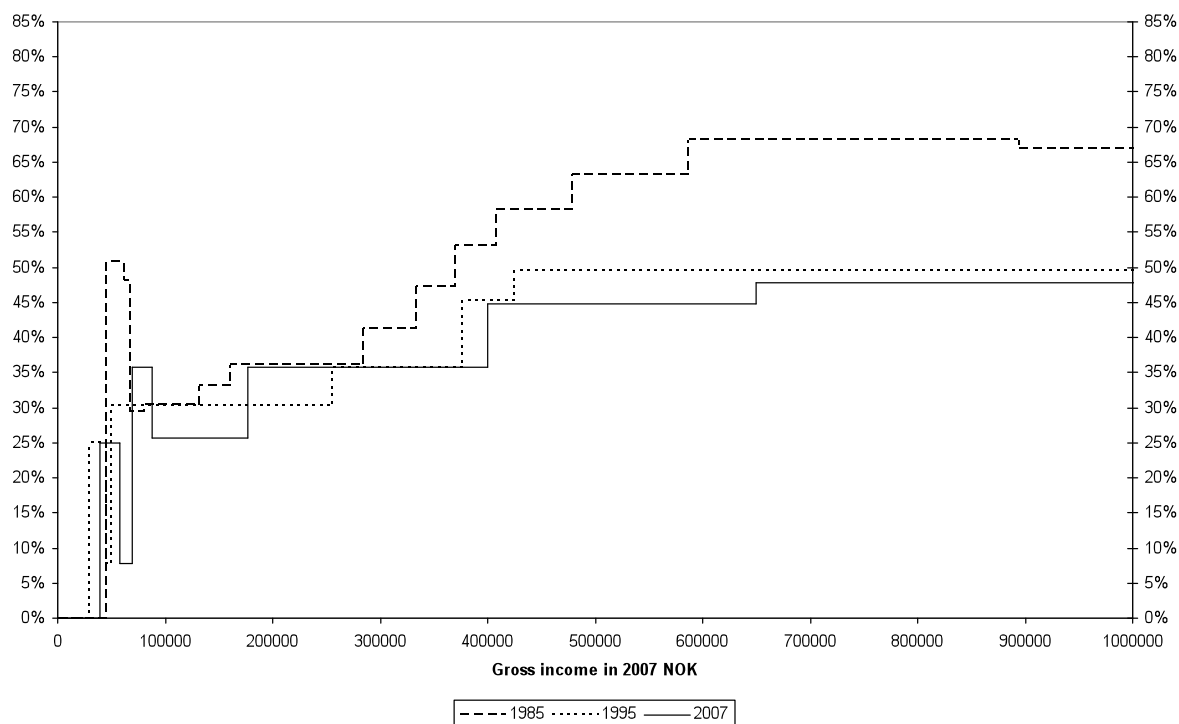

Diagram 5. Marginalskatten i Norge 1985, 1995 och 2007 – inkomstnivåerna omräknade med hjälp av löneindex.

Utvecklingen över tiden är likartad i de tre nordiska länderna, med en påtaglig nedjustering av nivåerna för marginalsatterna sedan 1985, dvs. sedan tiden före de stora skattereformerna. En jämförelse mellan skatteskalorna 1985 och 1995 (1997 för Danmark) visar också hur antalet progressivitetssteg minskade genom reformerna. I Sverige tillämpas idag två olika skikt för uttag av den statliga inkomstkatten. Sammantaget med den kommunala inkomstkatten sker beskattningen i 3 steg (om man utesluter personer med mycket låga inkomster som helt undgår beskattning). Mönstret med färre steg är detsamma i Norge, medan Danmark redan i mitten av 1980-telet endast hade 3 steg (exklusive nollskattenivån). Det bör också påpekas att Danmark fr.o.m. 2009 endast kommer att ha två marginals-kattenivåer, motsvarande dagens lägsta och högsta nivåer. Den lägsta marginals-kattesatsen kommer att gälla upp till nivån för dagens högsta marginals-katt. I den danska nationalrapporten noteras vidare att en kommande skattereform sannolikt också kommer att innebära ytterligare sänkta marginals-katter.

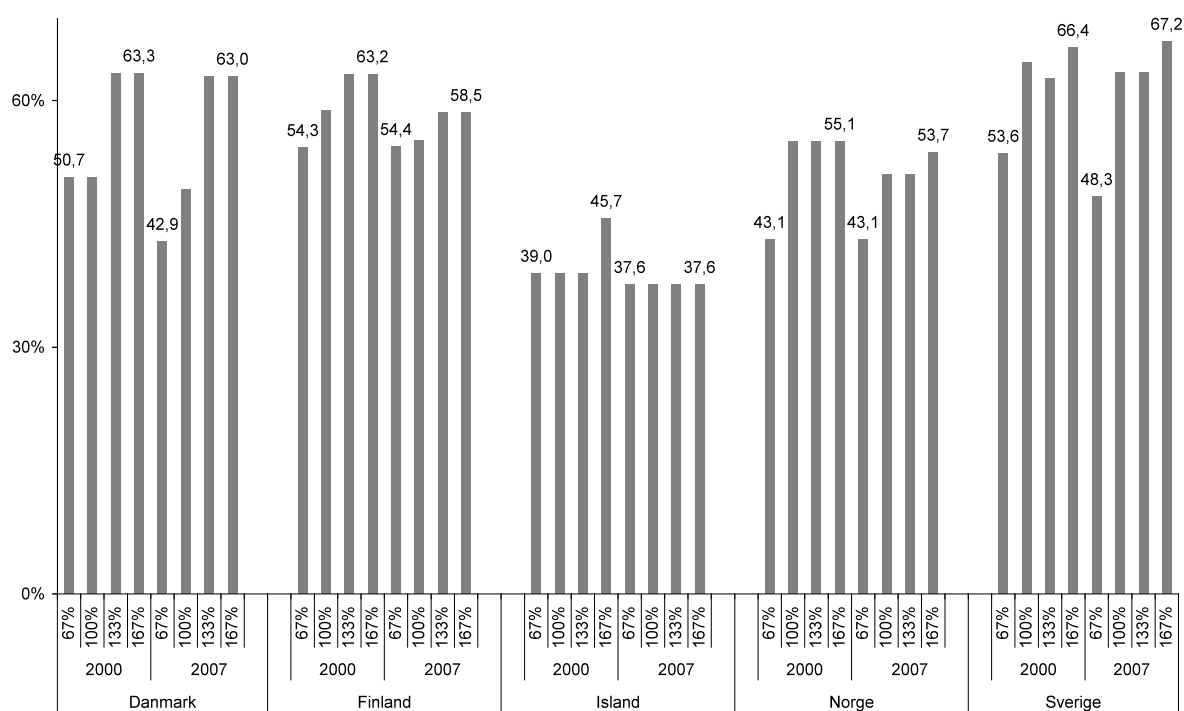
I diagrammen 3-5 har inkomstskikten för de olika marginals-katterna angetts i respektive lands egen valuta, och uppenbart krävs en valutaomräkning också av inkomstskikten för en mer exakt jämförelse av marginals-katterna *mellan* länderna. Av tidsskäl har en sådan omräkning inte kunnat göras för denna preliminära rapport. En viss jämförelse mellan länderna möjliggörs dock av de siffror som presenteras i tabell 1 och som visar den högsta marginals-katten för de tre utvalda åren i respektive land. Även om vissa förändringar i nedåtgående riktning inträffat sedan mitten av 1990-talet, är det tydligt från tabellen att dagens nivåer för de högsta marginals-katterna kom att bestämmas redan genom skattereformerna i början av 1990-talet. Mönstret gäller också för Danmarks del, men utvecklingen är här mindre dramatisk än för Norge och Sverige.

Tabell 1. Högsta marginals-katten i Sverige och Norge 1985, 1995 och 2007, samt för Danmark 1985, 1997 och 2008 (i procent).

	1985	1995/1997	2007/2008
Sverige	80,4	58,2	56,6
Norge	68,2	49,5	47,8
Danmark	73,2	63,9	63,0

En ytterligare och mer precis jämförelse mellan länderna kan göras med hjälp av uppgifter från *OECD Tax Database* som för aktuell statistik omfattar perioden 2000-2007. För att uppnå jämförbarhet både över tid och mellan länder har OECD utvecklad en metodik att redovisa den totala s.k. skatteken (den totala marginals-katten, *total tax wedge*) och genomsnittsskatten för olika inkomstlägen baserat på arbetsinkomsten för en genomsnittlig arbetstagare (Average Worker, AW) i respektive land.⁴ Förutom för den genomsnittliga arbetaren AW (100%) redovisas även beskattningen vid inkomstnivåer som motsvarar 67%, 133% och 167% av inkomsten för AW. Till skillnad från de uppgifter som redovisats i diagrammen 3-5 och tabell 1 tar beräkningarna också hänsyn till såväl inkomstskatt som de sociala avgifter mm som betalas av både arbetstagaren och arbetsgivaren. De skattesatser som redovisas gäller skatteuttaget i procent av bruttolönekostnaden, dvs. lön före skatt plus indirekta lönekostnader.⁵ Vi redovisar här statistiken för åren 2000 och 2007.

Diagram 6. Den totala marginella skatteken i de nordiska länderna 2000 och 2007 för olika inkomstnivåer (i procent) [OECD Tax Database: Marginal personal income tax and social security contribution rates on gross labour income].

Källa: OECD Tax Database, egen bearbetning

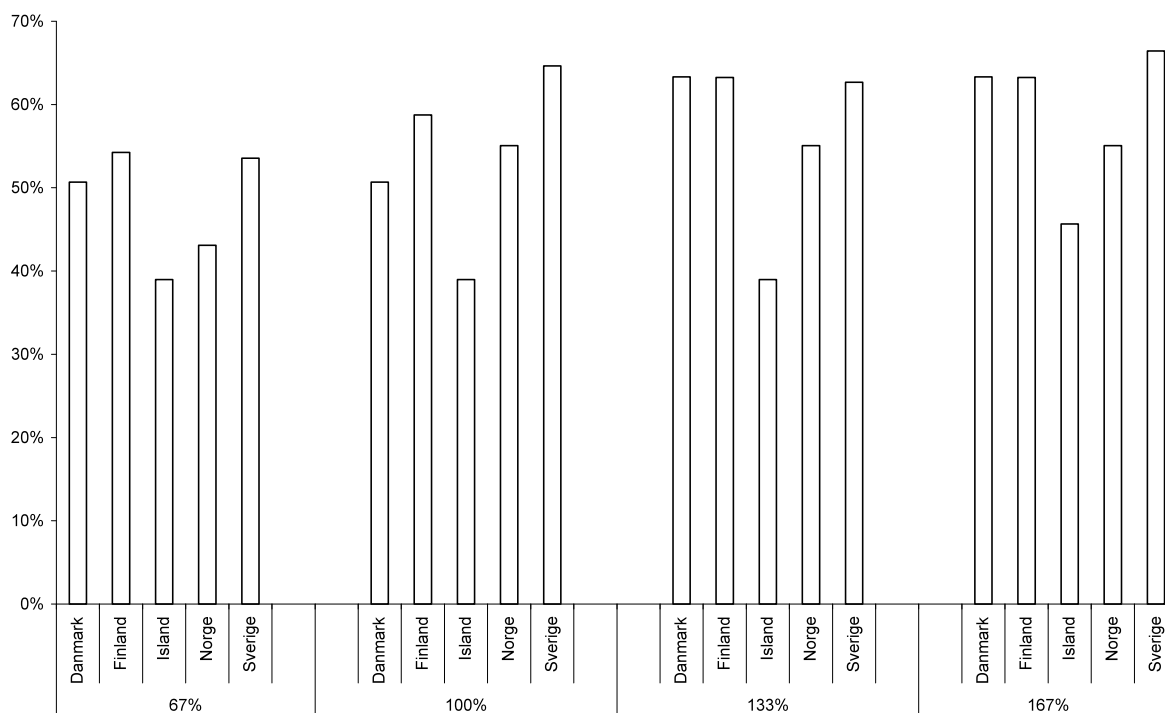
⁴ För mer information om hur inkomsten Average Wage bestäms hänvisas till www.oecd.org/ctp/taxdatabase

⁵ Ibid.

I diagram 6 är värdena för de lägsta och högsta inkomstklasserna utskrivna för 2000 och 2007 för respektive land. Diagrammet är främst användbart för att studera skillnaderna mellan inkomstklasserna och utvecklingen över tiden i respektive land, och kompletterar därmed den bild som ovan getts i diagrammen 3-5.

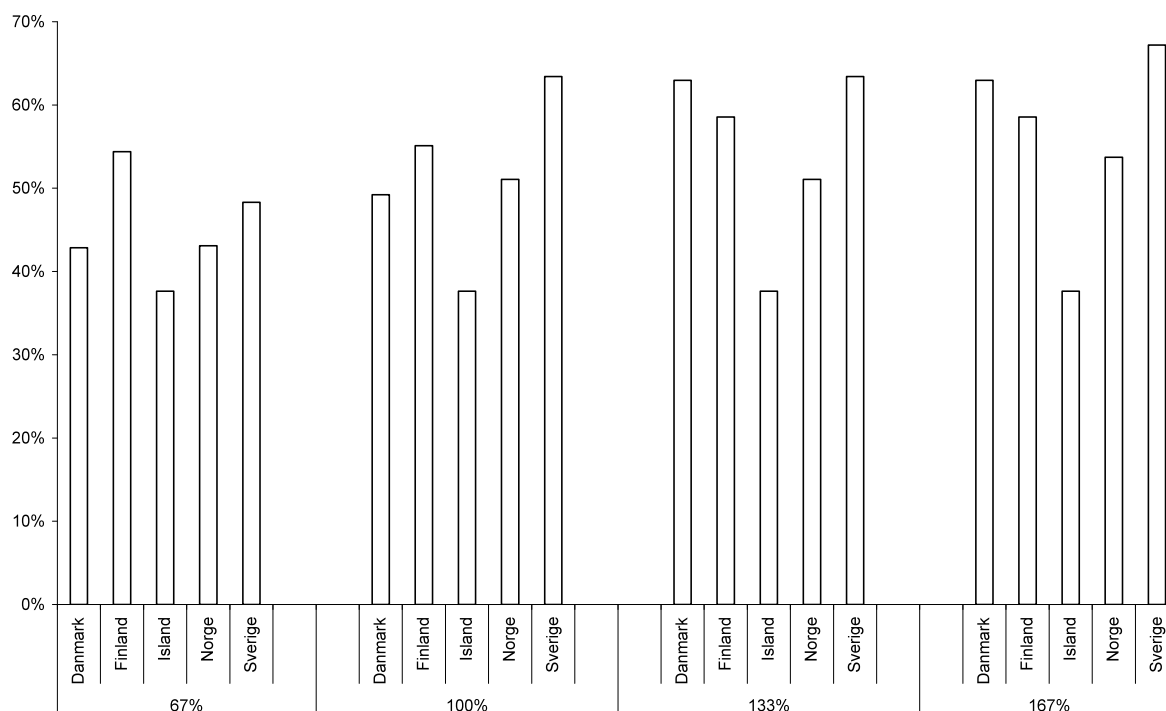
I Danmark ligger sålunda skatteken på samma nivå 2000 och 2007 för de två högsta inkomstnivåerna, medan skatteken har sjunkit avsevärt mellan 2000 och 2007 för den lägsta inkomstnivån (67% av normalarbetstagarens arbetsinkomst). I Finland är bilden till viss del den omvända. För den lägsta inkomstnivån är skatteken oförändrad över tiden, medan den har sjunkit för de högre inkomstnivåerna. Noterbart för Islands del är att skatteken för 2007 är densamma oberoende av inkomstnivå. I Norge är skatteken för de med lägst och högst inkomst (i princip) oförändrat mellan åren, medan den har sjunkit en del för normalinkomsttagaren 100% och för nivå 133%. Den förändring som skett under 2000-talet i Sverige är att skatteken för de med lägst inkomst har sjunkit, medan den för övriga inkomstnivåer är (i princip) oförändrad. Diagrammen 7 och 8 ger en mer lättöverskådlig jämförelse av den marginella skatteken *mellan* länderna för respektive år.

Diagram 7. Den totala marginella skatteken för olika inkomstnivåer i de nordiska länderna 2000 (i procent).

Källa: OECD Tax Database, egen bearbetning

Diagram 8. Den totala marginella skatteken för olika inkomstnivåer i de nordiska länderna 2007 (i procent).

Källa: OECD Tax Database, egen bearbetning

Vi kan då först konstatera att Island för samtliga inkomstnivåer har den lägsta totala marginella skattebelastningen för både 2000 och 2007. Omvänt gäller i 5 av de sammanlagt 8 fall som redovisas med de båda diagrammen – att den högsta beskattningen registreras för Sverige. Finlands höga marginalbeskattning av låginkomsttagare är också notabel, och i särskilt hög grad gäller detta för 2007.

Den marginella skattebelastning som har redovisats i samtliga tidigare diagram är av intresse främst för beskattningens incitamenteffekter – incitament att anpassa arbetsutbudet eller att finna ur skattesynpunkt gynnsammare former för ersättning vid t.ex. en extra arbetsinsats. För den fördelningspolitiska bedömningen gäller frågan snarare hur mycket som totalt sett tas ut i skatt. Diagrammen 9 och 10 ger en belysning av denna senare fråga. Också för dessa diagram inkluderas både sociala avgifter och andra arbetsgivaravgifter liksom personlig inkomstskatt. De skattesatser som redovisas gäller det totala genomsnittliga skatteuttaget för olika inkomstnivåer (uttryckta som multiplar av inkomsten för AW) i procent av lönekostnaden före skatt, inklusive alla lönebikostnader.

Diagram 9. Den genomsnittliga skatten för olika inkomstnivåer i de nordiska länderna 2000 (i procent).

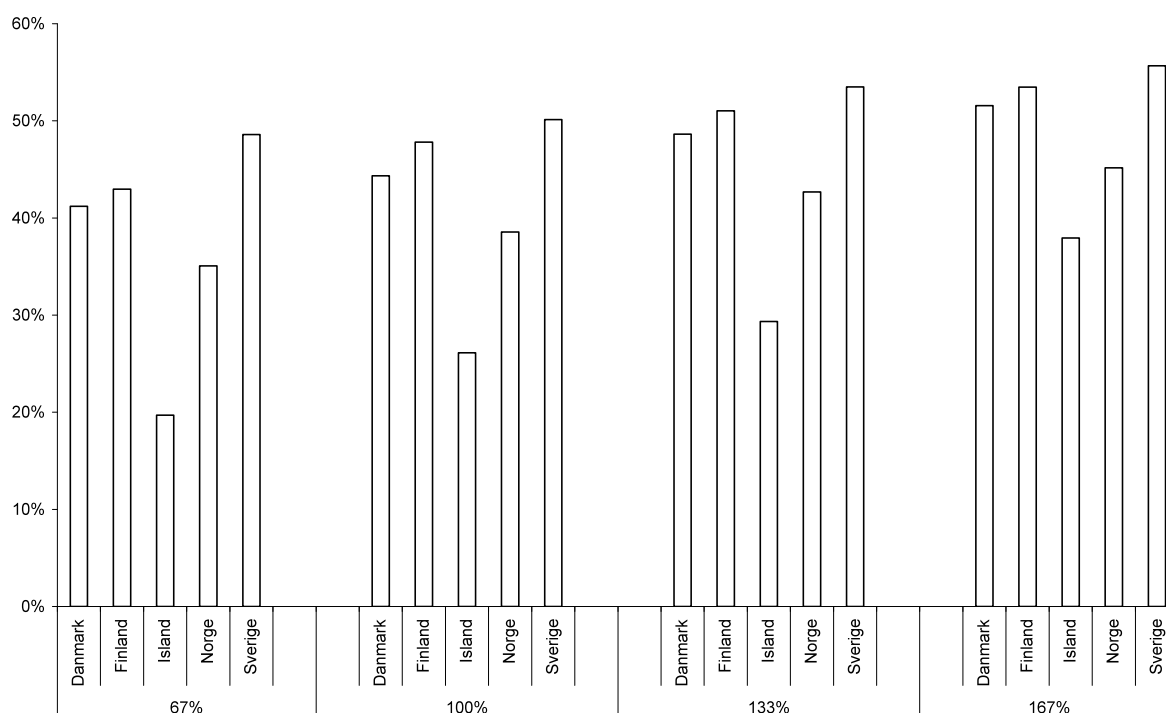
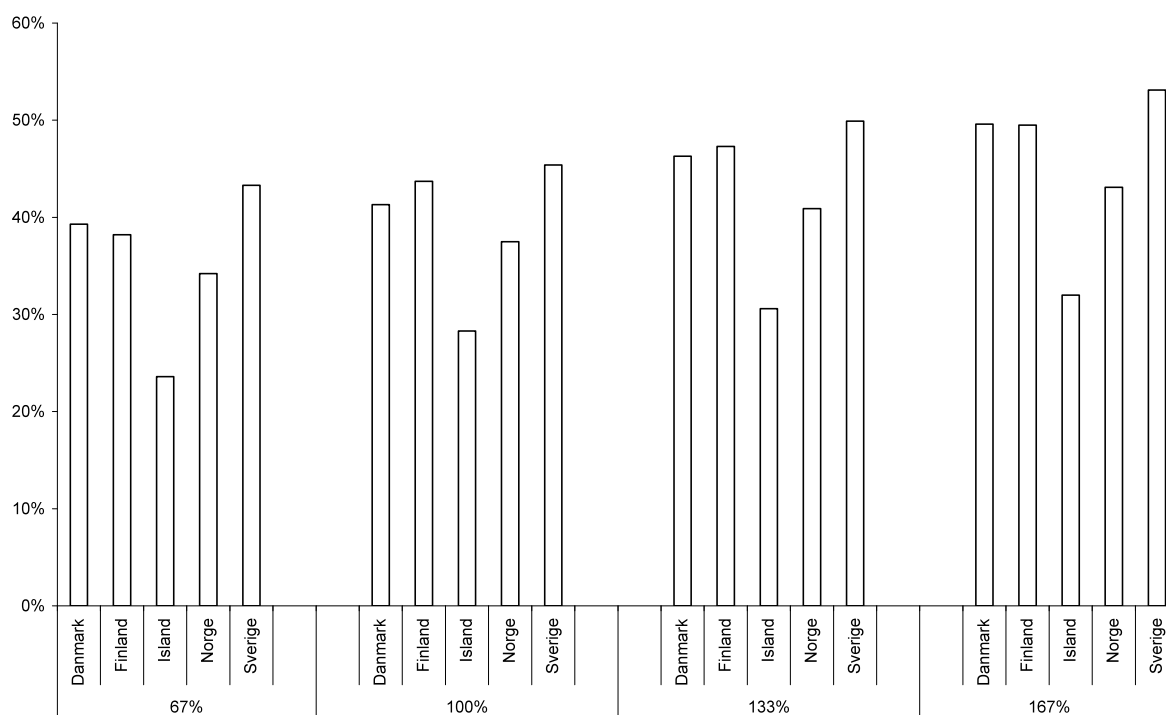

Diagram 10. Den genomsnittliga skatten för olika inkomstnivåer i de nordiska länderna 2007 (i procent).

Källa diagram 9 och 10: OECD Tax Database, egen bearbetning

Också av diagrammen 9 och 10 framgår att Island intar en särställning, med ett väsentligt lägre skatteuttag för alla inkomstnivåer än i övriga nordiska länder. Men också Norge avviker i viss utsträckning, med ett klart lägre skatteuttag än i Finland, Danmark och Sverige. Skillnaden mellan de tre sistnämnda länderna är inte påtaglig, och intrycket är också att skillnaderna minskat något under 2000-talet.

3. Fördelningseffekterna

De diagram som redovisats i föregående avsnitt tyder på att progressiviteten i inkomstbeskattningen i de nordiska länderna har minskat över tiden. Om skattesystemets totala progressivitet också minskat är dock en vidare fråga, som bl.a. kräver en undersökning också av andra skatter, t.ex. förmögenhetsskatt, arvs- och gåvoskatter och eventuella differentieringar i momsen, liksom av bostadsbeskattningen. Det bör också påpekas att en minskning i beskattningens totala progressivitet inte nödvändigtvis betyder att statsmakternas fördelningspolitiska mål har fått stått tillbaka för andra målsättningar (effektivitet). I själva verket var det en viktig restriktion på den skatte- och bidragsreform som genomfördes i Sverige 1991 att fördelningen av ekonomisk standard mellan fattiga och rika hushåll inte skulle få förändras på ett systematiskt sätt. I utvärderingen av reformen, som publicerades 1995, konstaterades också att skattesystemets utjämnningseffekt minskat påtagligt. De olika basbreddningarna och det minskade värdet av underskottsavdragen uppvägde inte effekterna de sänkta marginalsatserna. Men samtidigt höjdes barn- och bostadsbidrag och det visade sig att den sammantagna utjämnande effekten av skatter och bidrag var lika god efter som före reformen. (Agell et.al. 1995).

Frågan är alltså hur den samlade omfördelningspolitiken via skatter och transfereringar har utvecklats sedan mitten av 1980-talet i de nordiska länderna, och mer speciellt vilken betydelse den (troligen) minskade progressiviteten i skattesystemen har haft? Vi skall i någon utsträckning söka belysa dessa frågor med hjälp av tillgänglig statistik och vissa uppgifter från nationalrapporterna. Åtminstone i denna preliminära version finns en överblick i beskrivningen för den svenska utvecklingen.

Vi kommer närmare bestämt att sammanfatta utvecklingen i termer av s.k. Ginikoefficienter, som uttrycker graden av ojämnheter i inkomsternas fördelning. Koefficienten antar värdet noll

om alla inkomsttagare (eller hushåll) har samma inkomst, och värdet 1 om alla inkomster tillfaller en enda person. Skillnaden i Ginikoefficient före och efter skatt och transfereringar är ett mått på den offentliga politikens omfördelande effekt.

I diagram 11 illustreras Ginikoefficientens utveckling i Sverige från 1975 till 2005, för dels faktorinkomster⁶ (den övre kurvan), dels disponibel inkomst⁷ (den nedre kurvan). De inlagda trendlinjerna visar tydligt på en högre grad av inkomstspridning över tiden, både före (faktorinkomster) och efter skatt (disponibel inkomst). I Statistiska Centralbyråns Inkomstfördelningsundersökning för 2005 (Statistiska meddelanden, HE 21 SM 0701) konstateras att hushållens ekonomiska standard har ökat för varje år sedan 1995 samtidigt som inkomstskillnaden mellan låg- och höginkomsttagare har blivit större. Under hela 1990-talet ökade inkomstspridningen, där den högsta spridningen uppmättes år 2000. Som förklaring anges i undersökningen de stigande fastighetspriserna och en mycket god prisutveckling på börsen vilket har medfört stora kapitalvinster, vars realiserande påverkar den disponibla inkomsten. Kapitalvinsterna är ojämnt fördelade vilket är en förklaring till den ökade Ginikoefficienten.⁸ Dock konstateras det i undersökningen att inkomstspridningen har ökat även om kapitalvinster exkluderas.

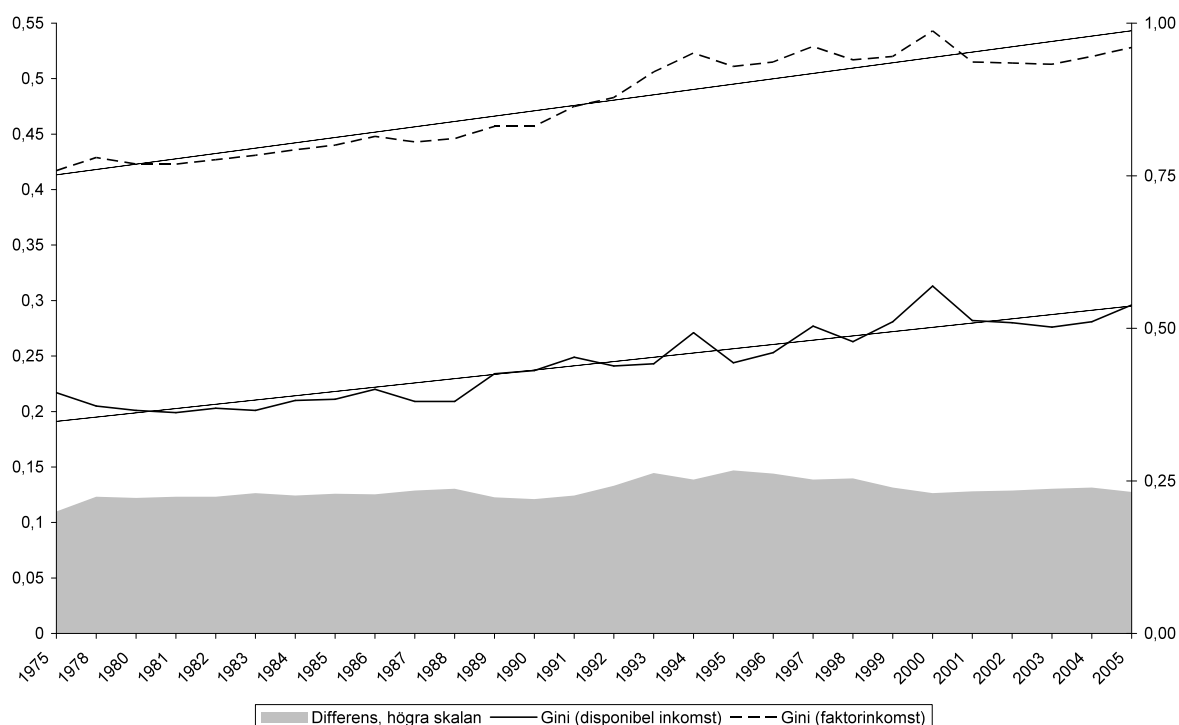
Mellanskillnaden mellan kurvorna är som påpekats ett mått på skatternas och transfereringarnas omfördelande verkan. Skillnaden var i stort sett konstant fram till början av 1990-talet, varefter en viss ökning kan konstateras fram till mitten av 1990-talet. Den omfördelande effekten har sedan minskat något; dock ligger nivån för omfördelningseffekten 2005 något över den som gällde i periodens början.

⁶ Summan av löneinkomst, företagarkomst, inkomst från fämansföretag, ränta och utdelning samt kapitalvinst och kapitalförlust.

⁷ Den sammanlagda inkomsten från arbete, kapital och transfereringar, reducerat med bl.a. skatt och vissa återbetalningar.

⁸ År 1999 stod 1 procent av befolkningen för 70 procent av kapitalvinsterna och 10 procent av befolkningen för 99 procent av vinsterna (Källa: Fördelningspolitisk redogörelse, Särtryck ur budgetpropositionen för 2007).

Diagram 11. Ginikoefficienten för disponibel inkomst och faktorinkomst i Sverige 1975-2005.

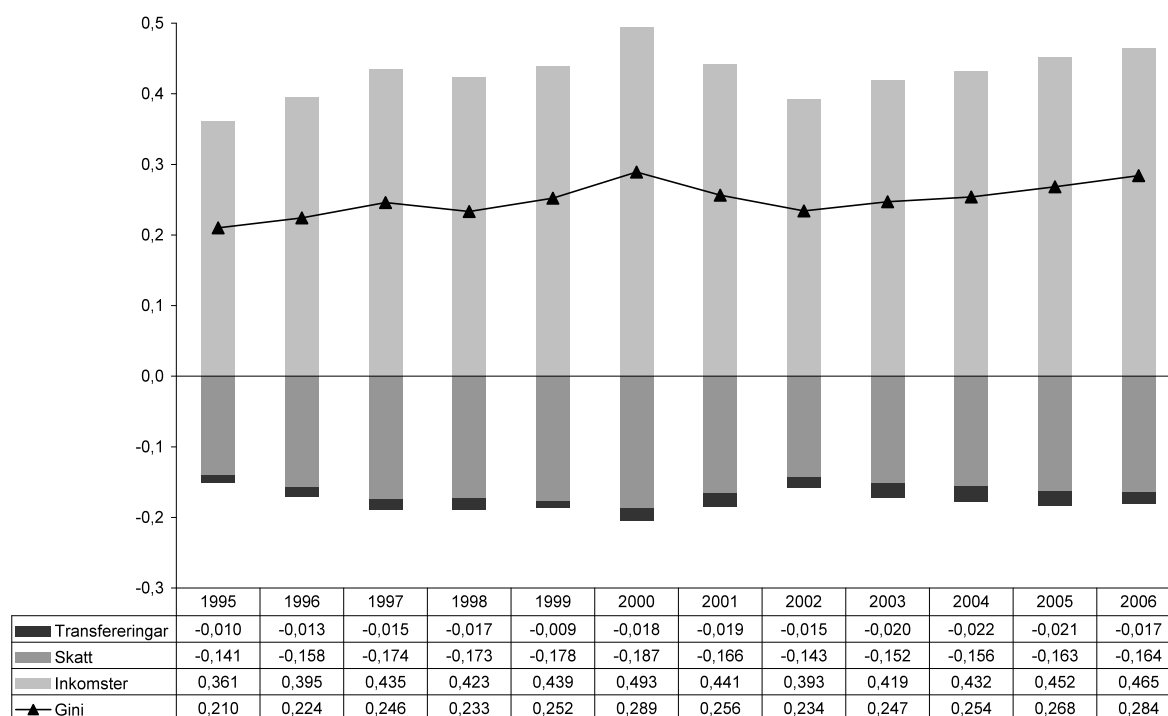

Skatte- och transfereringspolitiken har av diagram 11 att döma emellertid inte varit tillräckligt omfördelande för att förhindra ett genomslag på disponibel inkomst av den ökade inkomstspredningen före skatt. Under 20-års perioden 1985-2005 har ojämnheten i disponibel inkomst i själva verket ökat med 40 procent.

Den intressanta följdfrågan är naturligtvis vilken roll beskattningen spelat för denna utveckling. Skatte- och transfereringssystemens bidrag kan illustreras genom att mer noggrant analysera de olika poster som tillsammans bestämmer den sammanlagda Ginikoefficienten. I diagram 12 nedan särredovisas posterna *inkomster* (lön, kapitalvinst och kapitalinkomst), *skatter* (inkomst- och kapitalskatt) och *transfereringar* för 1995-2006.⁹

⁹ Statistiken kommer från Budgetpropositionen för 2009, Bilaga 4: Fördelningspolitisk redogörelse. Notera att de redovisade Ginikoefficienterna för ett specifikt år kan skilja sig mellan diagram 3 (baserat på data från Statistiska Centralbyrån) och diagram 12 (baserat på data från Finansdepartementet), vilket beror på olika definitioner av de ingående posterna i Ginikoefficienten.

Diagram 12. Dekomponering av Ginikoefficienten för Sverige 1995-2006.

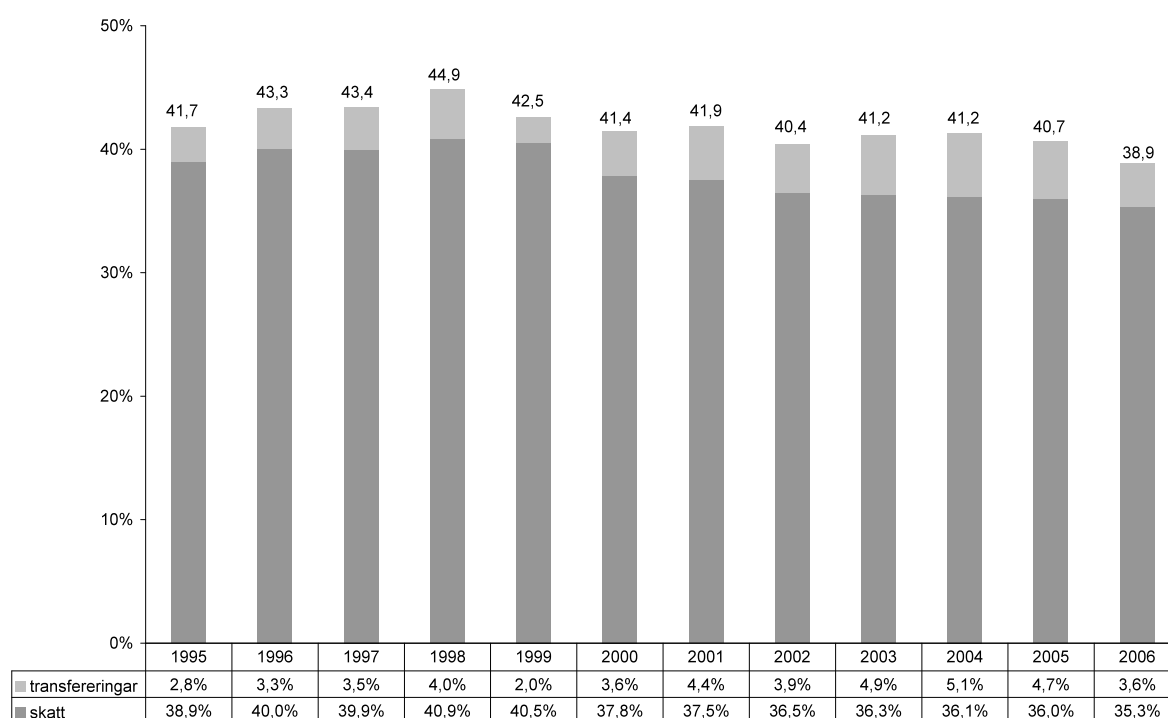

Källa: Data från Finansdepartementet, egen bearbetning.

Diagrammet ska läsas enligt följande. 2006 var Ginikoefficienten för fördelningen av inkomst före skatt 0,465. Skatterna reducerade denna ojämnheter med 16,4 procentenheter, från 0,465 till 0,301, medan transfereringssystemet ytterligare sänkte ojämnheten med 1,7 procentenheter till 0,284, vilket motsvarar Ginikoefficienten för fördelningen av disponibel inkomst. Bilden är likartad för hela perioden 1995-2006, dvs. skatterna dominerar klart transfereringssystemet då det gäller omfördelning.

I diagram 13 förtydligas ytterligare den relativa betydelsen av skatte- och transfereringssystemen. För 2006 är den totala omfördelande effekten i relation till Ginikoefficienten före skatt 38,9 procent $[(0,164+0,017)/0,465]$. Av denna relativa reduktion svarar beskattningen för 35,5 procentenheter och transfereringssystemet för 3,6 procentenheter.

Diagram 13. Skatte- och transfereringssystemens omfördelande effekt åren 1995-2006 (i procent).

Källa: Data från Finansdepartementet, egen bearbetning.

I sin granskning¹⁰ av svensk ekonomi från 2003, konstaterade Internationella Monetära Fonden (IMF) att den totala omfördelande effekten av det svenska skatte- och transfereringssystemet ”...has clearly been considerable”. Med IMF:s siffror och definitioner reduceras Ginikoefficienten för inkomstfördelningen före skatt med mellan 50 och 55 procent, och IMF citerar motsvarande tal för Tyskland, 35 procent, och USA, 25 procent. Motsvarande beräkningar för de nordiska länderna har inte varit tillgängliga för denna preliminära rapport, men vi kan ändå konstatera att fördelningen av disponibel inkomst i Norden också uppvisar en internationellt sett låg ojämnhhet.

I tabell 2 , som är hämtad från Bilaga 4 i den svenska Budgepropositionen för 2009 (Prop.2008/09:1 Bilaga 4), visas Ginikoefficienter för disponibel inkomst i 29 länder i Europa 2006, och koefficienternas procentuella förändring, dels 1995-2006, dels 2000-2006.

¹⁰ Sweden's Welfare State, Can the Bumblebee Keep Flying, International Monetary Fund, 2003.

Tabell 2. Ginikoefficienten för 2006, och dess förändring över tiden, för vissa länder.

Rang	Land	År	Förändring över tid, i procent	
		2006	1995-2006	2000-2006
1	Sverige	0,24	15,9	9,1
1	Danmark	0,24	20,0	14,3
1	Bulgarien	0,24	-	-4,0
1	Slovenien	0,24	-	9,1
5	Tjeckien	0,25	-	0,0
5	Österrike	0,25	-7,4	4,2
7	Nederländerna	0,26	-10,3	-10,3
7	Finland	0,26	18,2	8,3
7	Island	0,26	-	-
10	Tyskland	0,27	-6,9	8,0
10	Frankrike	0,27	-6,9	-3,6
12	Belgien	0,28	-3,4	-6,7
12	Luxemburg	0,28	-3,4	7,7
12	Malta	0,28	-	-6,7
12	Slovakien	0,28	-	-
16	Cypern	0,29	-	-
17	Norge	0,30	-	11,1
18	Spanien	0,31	-8,8	-3,1
19	Irland	0,32	-3,0	6,7
19	Italien	0,32	-3,0	10,3
19	Storbritannien	0,32	0,0	0,0
22	Estland	0,33	-	-8,3
22	Ungern	0,33	-	26,9
22	Polen	0,33	-	10,0
22	Rumänien	0,33	-	13,7
26	Grekland	0,34	-2,8	3,0
27	Litauen	0,35	-	12,9
28	Portugal	0,38	2,7	5,6
	EU25	0,31	3,4	3,4
	EU15	0,30	-6,5	0,0

Källa: Bilaga 4 till Budgetpropositionen för 2009 (Prop.2008/09:1 Bilaga 4).

Som framgår delar Danmark och Sverige första platsen med den minsta ojämnheten i disponibel inkomst, med Finland och Island på delad sjundeplats. Norge kommer först på sjuttonde plats i rangordningen. Ett påfallande resultat för de nordiska länderna är också att ojämnheten har ökat påtagligt under den senaste 10-års perioden.

Appendix

Diagram A1. Marginalskatten i Sverige 1985, 1995 och 2007 – inkomstnivåerna omräknade med hjälp av konsumentprisindex (i procent).

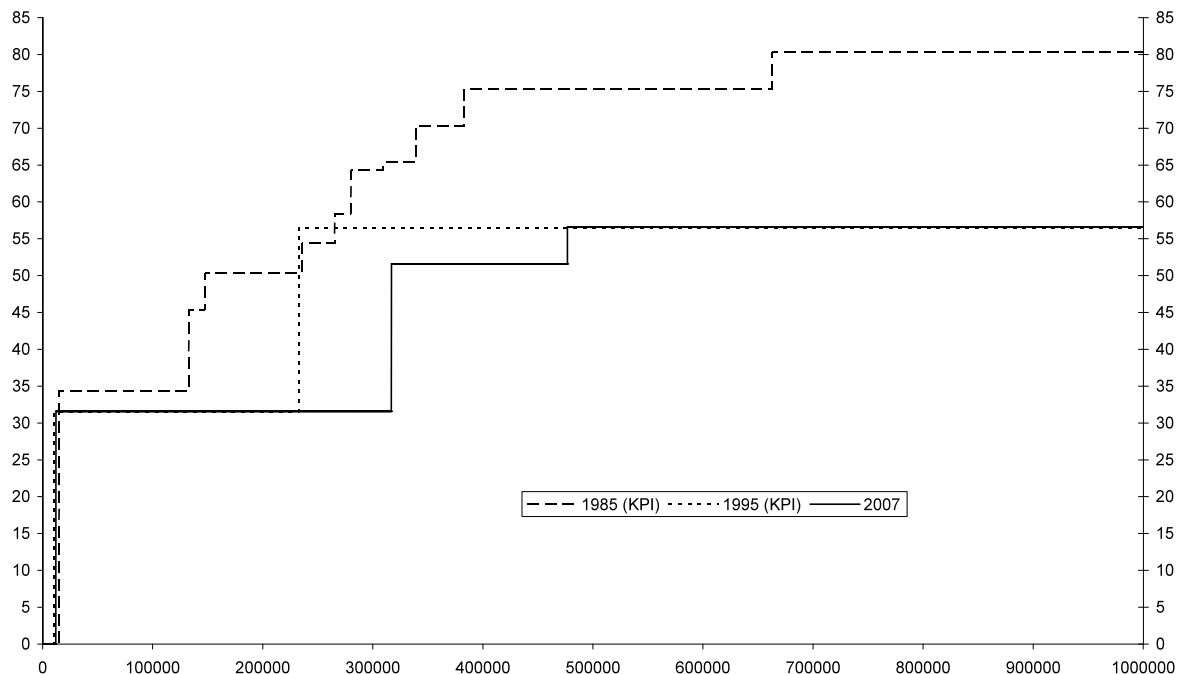
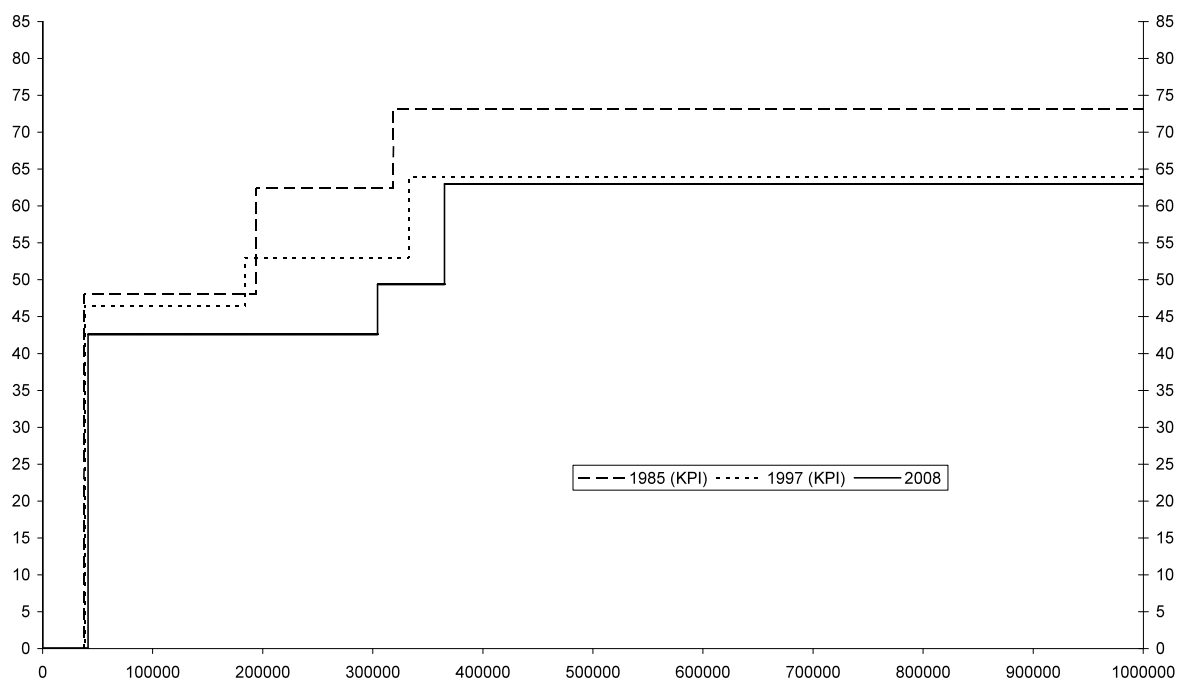

Diagram A2. Marginalskatten i Danmark 1985, 1997 och 2008 – inkomstnivåerna omräknade med hjälp av konsumentprisindex (i procent).

Litteraturförteckning

Agell, J., Englund, P. och Jan Södersten, Svensk skattepolitik i teori och praktik. 1991 års skattereform. Bilaga 1 till SOU 1995:104.

Budgetpropositionen för 2009. Bilaga 4: Fördelningspolitisk redogörelse (prop.2008/09:1 Bilaga 4).

International Monetary Fund , Sweden's Welfare State, Can the Bumblebee Keep Flying, 2003.

Statistiska Centralbyråns Inkomstfördelningsundersökning för 2005, Statistiska meddelanden, HE 21 SM 0701.

OECD Tax Database.

OECD Revenue Statistics, 1965-2007, 2008 Edition.